

JESPER SVENBRO

KRIGSRÖMAN

DIKTER

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Av Jesper Svenbro har tidigare utgivits:

Det är i dag det sker 1966
Element till en kosmologi och andra dikter 1979
Särимner 1984
Hermes kofösaren 1991
Samisk Apollon och andra dikter 1993
Blått 1994
Vid budet att Santo Bambino di Aracœli
slutligen stulits av maffian 1996
Myrstigar 1999
Installation med miniatyrflagga 1999
Pastorn min far 2001
Fjärilslära 2002
Himlen och andra upptäckter 2005
Vingårdsmannen och hans söner 2008
Inget andetag är det andra likt 2011

På andra förlag:

Francis Ponge: Ur tingens synpunkt (tolkningar) 1977
Ljuset och rummet. Rom 1949 fotograferat av Lennart af Petersens 2004
Försokratikern Sapfo 2007

www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0013090-9

© Jesper Svenbro 2012

Bookwell, Finland 2012

Tillägnas våra barn Anna Rosario och François-Carl

*I'm a poet.
Hope I don't blow it.*

Väskorna

*I Vichy-regimens ögon var din far "bolsjevik"
vilket kan ha haft sitt att betyda
när han uttogs till arbetstjänst
för vidare befordran till Nazityskland.
Denna vackra oktoberdag 1942 strax utanför Alger
stod han i alla fall och sopade på kasernen
där han tills vidare hölls internerad, —
då han plötsligt upptäckte en hög officer
som med två tunga resväskor
var på väg ut. Det är ännu morgon i minnet.
Inne på kaserngården är det svalt.
Din far som är sjutton år
har ställt ifrån sig kvasten
och frågar artigt om översten
behöver hjälp med bagaget.
Han får ett livligt uppskattande svar,
tar de skinande läderväskorna
och följer sedan efter snett bakom, —
ut genom vaken. Hur mycket är klockan?
Kanske halv elva. Där ute är det nu redan varmt.
Den starka nordafrikanska solen
strålar över landskapet
där de tillsammans går grusvägen fram
längs ett förbränt fält stort som en fotbollsplan.*

*Vad vägen dammar kring skorna!
Ett stycke längre bort står en fårhjord.
Översten har annat att tänka på
och yttrar inte ett ord under vandringen.
Bakom honom den unge mannen,
som saktar in sina steg:
med svetten lackande i pannan
stannar han under ett träd, ställer ner de två väskorna
som för att genast ta nya tag...
Hans blick är fullkomligt stilla i skuggan.
Översten har helt säkert hört
väskornas skrapning mot gruset
men reagerar inte, — förrän sjuttonåringen
likt en sprinter kort efter startskottet
redan är ute i ljuset
och försvinner bland buskarna.
Ovillig att lämna väskorna utan tillsyn på vägen
låter översten honom fly.
Han får väl bära dem själv sista biten!
Ett bråkande hörs i historien.
Rommel är ännu obesegrad i Libyen.
Sandstormar gör det svårt att se vad som händer.
Ett år senare står din far
i brittisk uniform på ett fartyg till Liverpool.*

Kodnamn *Vinaigrette*

En paus i symposiet — till vilket mitt bidrag bar titeln
”Att föreställa sig vad man aldrig har sett” —
tillät mig att gå ner till järnvägsstationen
där jag stigit av dagen innan: L'ARBRESLE.
Min svärfar hade flera gånger berättat
hur han och hans kamrater i augusti 44
mitt i natten kommit in till stationsföreståndaren
som låg och sov med sin hustru en trappa upp
och artigt bett dem utrymma bostaden:
man skulle spränga i själva huset!...
I den längsta av tunnlarna, cirka 200 meter lång,
lät man ett herrelöst lokomotiv spåra ur med en explosion
och fick traktens alla fönsterrutor att skallra.
Länge strövade jag kring järnvägsstationen i duggregnet,
medan jag försökte ”föreställa mig” scenen.
Tunneln bar inte längre några spår av förödelser
som ett halvsekel tidigare åstadkoms
av den lilla gruppen fallskärmssoldater
med uppdrag att göra järnvägslinjen mellan Roanne och Lyon
oanvändbar för avancerande
tyska förband. Grönskan stod tät.
De allierade hade landstigit i Provence.
I en liten flygbladslignande publikation från 1994
hade händelsen utan förklaring kallats ”skottarnas natt”

och jag fann genast beteckningen
meningsfull: de franska fallskärms soldaterna
hade fått sin utbildning uppe i Skottland
men i L'Arbresle hade de bara tillbringat ett par dagar
och aldrig återvänt för att berätta hur det låg till.
Det var ju de som var ”skottarna”:
smällen gav ännu eko i lokal tradition!
Min rekonstruktion av förloppet
— baserad, som sagt, på vad jag själv har fått höra
av en som var med, min svärfar
François Llavador, som fyllde 19 år
den kväll han hoppade med fallskärm sydväst om Lyon —
har visat sig mycket bräcklig
vid konfrontationen med den officiella
historieskrivningen, beredvilligt assimilerad
av veteraner jag konsulterat.
Men hur ska jag kunna stryka ett streck över det jag hört
från ett vittne som sedan ett kvartssekel
inte mer finns i livet? Det är ju allt jag har verkligt.
Verkligt som uniformsjackan, som hans vinröda basker
med devisen VÅGA ÄR VINNA,
stridskniven, Frankrikekartan av råsidan...
Transportplanet hade på kvällen startat från Fairford
i södra England och redan varit nere en gång
men vänt om, då signalerna inte stämde:
fienden hade skingrat gruppen av motståndsmän
som hade till uppgift att ge flygplanet ledning
från den terräng där löjtnant Ferchauds fallskärmsgrupp,
hans tio man starka *stick*,
skulle landat. Återfärden till Fairford
blev stum av besvikelse, men nästa kväll, den 15:de,
begav man sig än en gång av.

De ljussignaler som kom från marken
var inte heller denna gång helt exakta
men efter så lång väntan inuti det dundrande plåtskalet
där cigaretterna oupphörligt glödde i dunklet
började tålamodet ta slut,
och löjtnanten måste då ha fattat beslutet att hoppa,
terrängen vid Saint Symphorien-sur-Coise
hade kodnamnet *Vinaigrette*.

På marken motståndsmän som gladdes
åt de containers med vapen, ammunition och en hel del annat
som man i månader utan framgång ”bett London om”.
De Gaulle var under denna period av ständiga leveranser
noga med att inte ge kommunisterna vapen,
något som betonades av min strategiskt sinnade svärfar.
Här hade de blivit bönhörda över hövan!
Transportfordon väntade.
Jag har gått så länge och burit på hans berättelse
att mitt tålamod tagit slut
och trots att signalerna från marken inte heller nu är de rätta
och väl aldrig ska bli det
fattar jag här beslutet att våga språnget
mot den stora öppna gläntan med kodnamnet *Vinaigrette*.